

winter 2018

GREENPEACE

magazine

VOOR WELKE TOEKOMST
SPAREN WE?

GREENPEACE

INTRO

Beste lezer,

Allereerst veel dank voor de mooie reacties op uw vernieuwde Greenpeace magazine. Met veel plezier heeft de redactie deze wintereditie voor u gemaakt en uw suggesties daarin meegenomen. In deze uitgave leest u over het winstgevende, maar verziekte Nederlandse landbouwsysteem. Althans, nóg winstgevend. De industriële veehouderij wordt namelijk door verschillende economen gezien als de nieuwe financiële zeepbel. Greenpeace vindt het onverantwoord dat grote investeerders, zoals de Rabobank, miljarden blijven steken in een systeem dat vervuilend én onhoudbaar is. Uw geld hoort de planeet te sparen en onze toekomst veilig te stellen. Daarom komen we samen met u in actie.

Warme groet, Hilde-Anna de Vries

Hilde-Anna de Vries

Campagneleider

VERDER IN DIT MAGAZINE

5 'Dag Rabobank!'

10 Dwarsliggen voor een betere wereld

14 Wie ontloopt zijn verantwoordelijkheid?

18 Eerste overwinning voor het Amazonerif

DE TOEKOMST ZONDER PLASTIC::

begint met een natuurlijk merkje

De CO₂-uitstoot van natuurlijk merken is minder dan 0,2 procent van de uitstoot die vrijkomt bij het maken van een sticker.

De Universiteit van Wageningen heeft deze lasertechniek veilig verklaard.

Met het merken van zoete aardappelen en avocado's besparen we zoveel plastic verpakkingen per jaar.

Voor zo'n merkteken worden de bovenste cellagen van een schil zeer lokaal verhit, waardoor het pigment verdampt.

Dit proces heeft geen enkele invloed op geur, smaak en houdbaarheid en kan met merkje en al gegeten worden.

Groente of fruit heeft zo geen plastic jasje meer nodig om zich te onderscheiden van bijvoorbeeld niet-biologische producten.

750.000

WERK IN UITVOERING

Mogelijk gemaakt door u

Palmolieparadijs op Papoea

In 2010 beloofden 's werelds grootste voedselproducenten plechtig: uiterlijk in 2020 gebruiken we in geen enkel product meer palmolie waarvoor regenwoud en veengrond is verwoest. Ook de grootste palmoliehandelaar ter wereld, Wilmar, deed deze toezegging. Met 2020 voor de deur ging Greenpeace op onderzoek uit. De resultaten zijn onthutsend: achttien bedrijven, waaronder Unilever, Mondelez, Nestlé én Wilmar maken hun beloften niet waar. Sterker nog: de palmolie-industrie vernietigt nu ook de Paradise Forests op Papoea. Ontbossing heeft desastreuze effecten op mensen, ons klimaat en diersoorten. Wist u dat op het eiland Borneo **50 PROCENT** van de orang-oetans is verdwenen? Omdat Wilmar de grootste palmoliehandelaar is, roepen we alle multinationals op niet langer zaken te doen met dit bedrijf. Zet onze oproep kracht bij en teken onze petitie op greenpeace.nl/palmolie.

© Greenpeace/Sara Kinney

Noodklok voor het klimaat

In 2018 maakten talloze natuurrampen pijnlijk duidelijk dat de aanpak van klimaatverandering niet voldoet. Het wetenschappelijk klimaatpanel van de VN, het IPCC, trok nog eenmaal hard aan de alarmbel: het is nog niet te laat, maar we moeten razendsnel en grootschalig actie ondernemen. Burgers en organisaties nemen daarin het voortouw en vonden het recht aan hun zijde. Berlijn is gedwongen om in de elf drukste straten een verbod op dieselauto's in te voeren en Vlaanderen moet de verslechterende luchtvervuiling aanpakken. Een klinkende overwinning voor Urgenda en honderden mede-eisers was de rechterlijke bevestiging dat de Nederlandse overheid haar klimaatverplichtingen moet nakomen. Greenpeace luidde samen met tientallen organisaties en duizenden mensen op 1 december - voor de nieuwe VN-klimaattop in Polen - de noodklok voor het klimaat. Wilt u zelf ook in actie komen? Kijk op greenpeace.nl/klimaat.

Zuidpoolzee niet beschermd

Afgelopen november lag het lot van een groot deel van de Zuidpoolzee in handen van 25 landen. Werd dit het grootste beschermde natuurgebied ter wereld, zoals de EU had voorgesteld? Helaas. China, Noorwegen en Rusland lagen dwars. Alleen 4 kleine kwetsbare ecosystemen die Greenpeace tijdens een expeditie ontdekte, worden nu beschermd. Een enorme teleurstelling natuurlijk. Toch zijn er dit jaar ook kleine, maar bemoedigende stappen gezet: 1,2 miljoen vierkante kilometer Zuidpoolzee-ijs dat door klimaatverandering smelt, wordt voor tenminste 16 jaar beschermd tegen commerciële visserij. En bijna alle krillvisserij vertrekken vrijwillig uit een groot Antarctisch gebied. Al sinds 1985 komt Greenpeace samen met miljoenen mensen in actie voor de Zuidpool. Dat blijven we doen, net zolang tot iedereen dit gebied echt met rust laat.

RABO, REKEN JE NIET RIJK

We hadden al een hypotheekzeepbel, een kolenzeepbel en nu hangt er een nieuwe in de lucht: de vleeszeepbel. Blaast de Rabobank onze toekomst de lucht in?

De Nederlandsche Bank kwam drie jaar geleden met een officiële waarschuwing voor investeerders: ‘Klimaatverandering is een beleggingsrisico.’ Inmiddels is dat kwartje wel gevallen bij kolen- en gasbedrijven. Zij zagen hun beurswaarde de afgelopen jaren flink dalen. Maar zoals u weet, is ook de industriële veeteelt een belangrijke aanjager van klimaatverandering. Deze sector is in Nederland goed voor maar liefst 10 procent van onze uitstoot van broeikasgassen. Vlees eten en op grote schaal exporteren zoals we dat in Nederland gewend zijn, kan simpelweg niet meer voor ons klimaat én onze gezondheid. Toch investeert de Rabobank onverminderd in deze nieuwe zeepbel.

Waarin een klein land groot is

Sinds de jaren 70 is het Nederlandse landbouwbeleid geëvolueerd van ‘produceren wat we nodig hebben’ naar ‘zo goedkoop mogelijk en zo veel mogelijk’. Tegenwoordig is ons piepkleine landje dan ook een belangrijke internationale exporteur van vlees: brancheorganisatie COV meldt trots dat ruim 100 miljoen mensen in 140 landen dagelijks vlees consumeren van Nederlandse makelij. De manier van boeren die daarbij hoort, het ombouwen van boerderijen naar fabrieken, heeft Nederlandse investeerders zoals de Rabobank jarenlang veel financiële winst opgeleverd. De bank investeert dan ook zo’n 40 procent van haar Food&Agri-portefeuille in de mondiale vlees- en zuivelsector. Met deze **€ 39 MILJARD** houdt Rabobank de productieketen in een ijzeren greep. Zij kunnen vrijwel alleen op de wereldmarkt concurreren door schaalvergroting (megastallen), intensivering (mensen vervangen door machines) en door zich te richten op nog maar één diersoort en die te optimaliseren.

‘Growing a worse world together’

De Rabobank bejubelt ondertussen zijn eigen duurzaamheid via mooie reclamespotjes en pakt groots uit met de Rabo Duurzaamheidsprijs. Neem het duurzame circulaire pluimveebedrijf De Kipster. Dat sloot een deal met Lidl en verkoopt daar nu exclusief en met groot succes zijn eieren. De Kipster ontving dit jaar met veel bombarie

van de Rabobank een aanmoediging ter waarde van € 20.000. Maar een duurzaam initiatief belonen dat allang succesvol is en vervolgens gebruiken als paradepaardje van je duurzame beleid, is niet meer dan symboolpolitiek.

Waar aan de voorkant wordt gepocht met *‘growing a better world together’*, blijkt het beleid aan de achterkant zo gammel als wat. In opdracht van Greenpeace deed een onafhankelijk bureau onderzoek naar de rol van de Rabobank in de agri- en veesector. Waarom? Greenpeace dringt er bij de Nederlandse overheid op aan dat ze haar beleid verandert: niet langer de industriële vlees- en zuivelproductie ondersteunen, maar boeren helpen hun veestapel in te krimpen en over te schakelen op ecologische landbouw. Maar ook investeerders, zoals de Rabobank, hebben een eigen verantwoordelijkheid.

100 MILJOEN MENSEN IN 140 LANDEN ETEN DAGELIJKS NEDERLANDS VLEES

Ambitieloos beleid

Uit het onderzoek blijkt onder andere dat de Rabobank vaag is over wat hij onder duurzaamheid verstaat. Het valt op dat in verslagen en rapporten wordt gesproken over ‘duurzaamheidseisen’, maar nergens wordt duidelijk wat die exact inhouden. Een voorbeeld: in afspraken met bedrijven eist de bank ‘minimale

uitstoot van mineralen, metalen en broeikasgassen afkomstig van dieren (...)’ en ‘gebruik van duurzaam geproduceerd voer’. Maar hoeveel ‘minimaal’ precies is en wat ‘duurzaam geproduceerd’ concreet betekent, dat laat deze bank in het midden. ‘De Rabobank stimuleert uit winstbejag de wereldwijde vlees- en zuivelconsumptie, ondanks alle waarschuwingen over de klimaatgevolgen’, stelt Hilde-Anna de Vries, campagneleider bij Greenpeace. ‘En dan hebben we het nog niet eens over de schandalen op het gebied van dierenleed in megastallen, of de gevolgen voor de natuur, onze gezondheid of voor onze leefomgeving. Absoluut onverantwoord.’

Greenpeace maakte een online ‘schandalentijdlijn’: een optelsom van schandalen in de industriële veehouderij, waarin we maandelijks nieuwe voorbeelden aan de kaak stellen. Met deze tijdlijn laten we zien dat het niet om incidenten gaat, maar om een onhoudbaar systeem. ‘In het afgelopen jaar zijn tientallen schandalen geregistreerd in de vee-industrie’, vertelt Hilde-Anna. Van het gebruik van illegale antibiotica tot het toevoegen van sulfiet aan vlees en onvoorstelbaar dierenleed. Omwonenden vechten tegen de stank- en geluidsoverlast van megastallen of mestverwerkingsfabrieken en worden steeds angstiger voor stalbranden. Dierenwelzijnsorganisatie Wakker Dier houdt bij hoeveel dieren daarbij jaarlijks om het leven komen: in 2017 vonden **229.000** dieren een verschrikkelijke dood door onvoldoende maatregelen op het gebied van brandveiligheid.

In het mestfraudedossier ‘Het Mestcomplot’ van NRC (2017) worden partijen genoemd die betrokken zijn of waren bij fraude met de verwerking van mest in Brabant en Limburg: transporteurs, boeren, boekhouders, advocaten en laboratoria. NRC concludeert dat de Rabobank deze fraude mede mogelijk heeft gemaakt: ‘De Rabobank is in deze regio de grootste geldschietster, met meer dan twintig lokale kantoren. De bank bleef ondernemingen financieren terwijl algemeen bekend was dat ze betrokken waren bij mestfraude.’ ➤

MINDER VLEES, OOK VOOR U

Dit jaar breken we een nieuw wereldrecord: we gaan naar schatting 76 miljard dieren voor hun vlees en zuivel ‘verwerken’. Het overgrote deel van deze dieren is afkomstig uit de intensieve veehouderij. Geen boerderijen, maar fabrieken die elk jaar meer vlees en melk moeten opleveren. Hoe erg dit dierenleed ook is, het vormt slechts een deel van de zorgen die op ons bord liggen: dit systeem maakt onze planeet ziek.

Veeteelt is een van de grootste waterverbruikers en -vervuilers. Fosfor, stikstof maar ook kunstmest en medische stoffen verontreinigen het grondwater, onze rivieren, meren en uiteindelijk ook de oceanen. Dat heeft zeer schadelijke gevolgen voor waterorganismen, vogels, bijen, vlinders en andere insecten.

De huidige vleesproductie leidt bovendien tot een enorme honger naar landbouwgrond. Al 80 procent van alle bedreigde soorten landvogels en zoogdieren zijn hun thuis kwijtgeraakt. Zelfs biodiversiteitsrijke bossen als het Amazonewoud blijken al jaren niet veilig voor de uitbreidingsdrang van de veehouderij.

'DAG, RABOBANK! OP MIJN GELD HOEF JE NIET TE REKENEN'

➤ Greenpeace in actie

Hilde-Anna: 'Samen met u, onze supporters, vragen wij de bank zijn verantwoordelijkheid te nemen. Wij willen niet langer dat Nederlands (spaar)geld geïnvesteerd wordt in een vervuilend en uitzichtloos systeem. Het is een tikkende tijdbom die elk moment uit elkaar kan spatten. We hebben al eerder bedrijven in een vastgeroest systeem op andere gedachten gebracht, zoals energiebedrijven. Die zien echt vaker het licht en investeren steeds minder in hun fossiele zeepbel. Rabobank moet het klimaat sparen en ecologische landbouw serieus gaan nemen. Een gezonde toekomst begint met een landbouwsysteem waarin we minder dieren 'verwerken' en meer plantaardige eiwitten produceren. Boerenbedrijven moeten een kans krijgen op een markt die wél duurzaam is – en dus stand zal houden. Als de Rabobank echt een boerenbank wil zijn, moet hij die ontwikkeling ondersteunen. Samen met u gaan wij de bank op andere gedachten brengen.'

Ga naar greenpeace.nl/rabo en steun onze actie! U kunt natuurlijk ook van bank wisselen. Op de website van de Eerlijke Geldwijzer ziet u precies waar banken in investeren. Met de overstapservice.nl is bankieren bij een duurzame bank een fluitje van een cent.

Word een e-warrior

Wilt u nog meer doen? Ook online campagne voeren is belangrijk voor Greenpeace. De kracht van online media ligt natuurlijk in het snel mobiliseren van een massa mensen op een specifiek moment. Wilt u daaraan meedoen? Word dan een e-warrior:

act.gp/warriorinschrijving. ☺

**KOM IN ACTIE!
GA NAAR
GREENPEACE.NL/RABO
EN LAAT VAN U
HOREN.**

Dit is Lisa Stel. Zij weet dat wat ze eet, koopt en waar ze bankiert van invloed is op een duurzame toekomst. Toen ze ontdekte waar de Rabobank in investeert, stapte ze direct over naar een duurzame bank en publiceerde er een uitgebreid artikel over. Nu steunt zij onze campagne en wij steunen Lisa. Meer weten en inspiratie opdoen voor een duurzamer leven? Kijk op lisagoesvegan.com.

'MAAK SCHOON SCHA'

28 oktober, Bali, Indonesië

Plastic is overal. Ook het beroemde Werdhapura beach kon wel een opruimbeurt gebruiken. Break Free from Plastic, waar Greenpeace ook deel van is, zette de schouders eronder en eist een einde aan plastic verpakkingen voor eenmalig gebruik.

DWARS LIGGER

Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.

THOM YORKE IN ACTIE

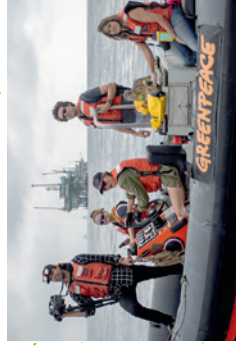
16 oktober, Londen, Groot-Brittannië

Door Londen schalt het nieuwste nummer van Radiohead-frontman Thom Yorke. Hij schreef het prachtige lied speciaal voor onze reddingsactie voor de ijzige Weddellzee. De live-beelden van de actie deelde Radiohead met zijn 11 miljoen volgers op Facebook.

ONZICHTBAAR GEVAAR OPSPOREN

28 augustus, Santa Barbara, VS

Samen met Earthworks en het Center for Biological Diversity onderzoekt Greenpeace de uitstoot van gevaarlijke stoffen door boorplatforms voor de kust van Californië.

FRISSE LUCHT A.U.B.

7 oktober, Brussel, België

Precies één week voor de gemeenteraadsverkiezingen in België organiseren Greenpeace-activisten in Brussel een spandoekactie die schone lucht eist voor het hele land.

VLESELIJKE BIJEENKOMST

30 augustus, Kopenhagen, Denemarken

Als gastheer van de Wereld-voedseltop presenteert de Deense regering vol trots een duurzame agenda. Tijkje hypocriet, vinden onze activisten. Denemarken is namelijk 's werelds grootste vleesproducent per inwoner.

HAMBI BLEIBT

6 oktober, Hambach, Duitsland

Het 12.000 jaar oude Hambachwoud moet tegen de vlakte voor een bruinkoolmijn van RWE. Maar meer dan 50.000 activisten steken hier een takje voor.

LAND IN BRAND

20 augustus, West-Kalimantan

Deze Greenpeace-brandweer-man blust en onderzoekt een veengebied dat in brand is gestoken voor de aanleg van oliepalmplantages.

STINKENDE ZAAK

18 juli, Dakar, Senegal

Internationale vissersvloten vangen te veel vis voor de kust van Senegal en sjoemelen met de cijfers. Greenpeace eist inzicht in het onderzoek dat sinds 2016 loopt.

AFVEGEN MET BOS

8 september, Sámiiland, Finland

Dankzij Tempo-zakdoekjes vegen we deze winter weer massaal onze neuzen af aan het Grote Noordelijke Woud. Ook het bosgebied van de Sámi wordt door industriële houtkap bedreigd.

kort nieuws

Het wordt NIKS met die feestdagen

Autorijden, vlees eten of vliegen, het is allemaal niet goed voor ons klimaat. Onze verslaving aan spullen is dat natuurlijk ook niet. Veel dingen zijn noodzakelijk. Maar hoe vaak heeft u écht die ene broek, tas of nieuwe telefoon nodig? In het licht van de feestdagen heeft Greenpeace daarom iets bedacht: NIKS! NIKS klinkt weinig, maar is het niet. NIKS is een donatie aan Greenpeace en komt in een chique, klimaatneutrale verpakking. Het bijgeleverde kaartje is zelfs volledig composteerbaar. Maak daarom deze feestdagen een ander blij met NIKS: alleen te verkrijgen op niks.greenpeace.nl.

Hoe schoon draait uw huishouden?

Uw jaarlijkse groene energievergelijker is weer uit! Samen met de Consumentenbond, Natuur & Milieu en Wise onderzocht Greenpeace opnieuw het duurzame gehalte van alle dertig stroomleveranciers die actief zijn op de Nederlandse markt. We keken naar investeringen, productie, levering en inkoop van stroom; de actuele ranglijst vindt u op wisenederland.nl/energievergelijker. Ziet u dat uw stroomleverancier niet meewerkt aan een schone, groene toekomst? Stap dan direct over. De groene energievergelijker laat niet alleen de duurzaamheid zien, maar ook de scherpste prijzen van de groenste energieleveranciers. Zo wordt Nederland dankzij u weer een stukje duurzamer. Bedankt! wisenederland.nl/energievergelijker

Win: 'Palmen op de Noordpool'

Hoe leg je kinderen zoets complex als klimaatverandering uit, zonder er een zwaar verhaal van te maken? Dat lukt Marc ter Horst wonderwel in zijn boek 'Palmen op de Noordpool'. In heldere taal en voorzien van geestige tekeningen vertelt hij over de ontwikkeling van de aarde, over palmbomen (inderdaad: op de Noordpool) en mammoeten, ijsbergen en vulkanen, dijken en windmolens. Ook de effecten van klimaatverandering op mensen en dieren komen aan bod - en zelfs klimaatontkenners en hun retoriek. Een echte aanrader voor mensen vanaf tien jaar. Greenpeace magazine mag vijf exemplaren onder supporters verloten. Geïnteresseerd? Stuur dan vóór 1 januari 2019 een mailtje naar redactie@greenpeace.nl (alleen winnaars ontvangen bericht).

Nieuw: de Groene Reiswijzer!

Wilt u binnenkort de Big Ben zien, het Louvre of de Karelsbrug bezoeken? Ga dan eerst eens naar de kersverse Groene Reiswijzer van Greenpeace: groenereiswijzer.nl. Op onze vergelijkingssite vindt u de CO₂-uitstoot, reistijd en prijs van de populairste bestemmingen in Europa. Vliegen lijkt wel de snelste optie, maar op korte afstanden is er soms verrassend weinig verschil met de trein. Bovendien is vliegen veruit de vervuilendste keuze. Feit is wel dat de Europese spoorverbindingen en dienstregelingen een stuk beter kunnen. Daarom wil Greenpeace dat het kabinet vliegen eerlijk gaat belasten en reizen per trein snel, betaalbaar en gemakkelijk maakt. Wilt u onze oproep kracht bijzetten? greenpeace.nl/luchtvaart

Lezerskreet: 'Mag ik een kant-en-klare vegaverklaring?'

Het artikel over de vleesrevolutie (Greenpeace Magazine Zomer) leidde bij u tot veel reacties en vragen. Zo ook van Caroline van Duuren (60) uit Enkhuizen: 'Beste mensen van Greenpeace, de feestdagen komen er weer aan. Ik ben vegetariër uit liefde voor dieren, maar ook voor het klimaat. Dat laatste leidt vaak tot niet-begrijpende blikken. Hoe leg ik dat nu helder uit?' Hilde-Anna, campagneleider én vegetariër geeft antwoord: 'Beste mevrouw Van Duuren, we eten letterlijk onze aarde op. Driekwart van onze landbouwgrond wordt gebruikt voor veevoer. Wist u dat voor één kilo biefstuk 25 kilo voer nodig is? Het Amazone-woud wordt er zelfs voor gekapt! Daar komt al veel CO₂ bij vrij, maar nog belangrijker zijn de koeienscheten, -boeren en dierlijke mest. Die bevatten allemaal methaan, een stofje dat de atmosfeer 25 keer sterker opwarmt dan CO₂. Wilt u voer voor een diepere discussie? Kijk dan op bladzijde 5.'

WAT VINDT U?

Heeft u het artikel over de Rabobank al gelezen? De redactie is benieuwd of u naar aanleiding daarvan een overstap overweegt. Of is daar toch meer voor nodig? We horen het graag! redactie@greenpeace.nl

PLASTIC, PLASTIC, PLASTIC, PLA

Een winterwortel met een plastic jasje. Een zak vol winegums per stuk in plastic verpakt – zogenaamd als rem op uw snoeplust. Greenpeace heeft de buik vol van dit soort onzin. We nodigen daarom de grootste vervuilers uit om met eigen ogen te zien wat hun plastic op aarde aanricht.

De hoeveelheid wegwerpverpakkingen waar u in winkels tegenaan loopt, is overweldigend. Dat is het ook voor onze oceanen: elke minuut (!) belandt een vuilniswagenlading aan plastic in zee. Het gros bestaat uit wegwerpverpakkingen van *fast-moving consumer goods*. Dat is multinationalaal voor goedkope levensmiddelen zoals drankjes, snacks en producten voor persoonlijke hygiëne. Ook de met plastic omwikkelde winegums van Redband vallen daaronder. Met meer dan de helft van de 31.000 stemmen werd dit product dan ook de terechte winnaar van de #mis-pakselverkiezing die Greenpeace dit najaar organiseerde.

Plastic smoothie

Redband beloofde beterschap – en wij houden nauwlettend in de gaten of de producent zich hieraan houdt. Hoe denken de andere grootvervuilers het probleem aan te pakken? Of laten ze het gewoon over aan onze collega's van de Ocean Cleanup? Begin september ondernam Boyan Slat, de Nederlandse bedenker van deze reusachtige 'plasticvanger', zijn eerste poging om het drijvende plastic van de *Great Pacific garbage patch* op te ruimen. Daar was toen ook het Greenpeace-schip *Arctic Sunrise*, om onderzoek te doen naar de herkomst van het plastic in deze 'soep' die nu al zo groot is als Spanje en Frankrijk samen.

Wat zie je eigenlijk als je door de beruchte plasticsoep vaart, vroegen we aan David Pinsky, campagneleider oceanen bij Greenpeace en aan boord van ons schip. 'Vooral veel plastic flessen en visnetten, tasjes en dingen als tandenborstels', vertelt hij. 'Maar wat bovenop drijft,

is slechts het spreekwoordelijke topje van de ijsberg.' Het beeld onder water valt volgens David en de onderzoekers alleen te beschrijven als een 'plastic smoothie'. 'Een klein petflesje doet er al **500 JAAR** over om af te breken', legt David uit. 'Maar voordat dat gebeurt, valt het eerst in minuscule deeltjes uiteen. Al die plastic deeltjes drijven als een smoglaag door de oceaan. Naar schatting belandt meer dan twee derde daarvan ook nog eens op de zeebodem. Dat allemaal opruimen, is als een overvolle badkuip legen met een wattenstaafje. Echt niet te doen.'

Multinationals vervuilen gewoon door

Tijdens hun reis door de plasticsoep documenteerden David en het onderzoeksteam duizenden opgeviste stukjes microplastics. Een deel ervan, hoe klein ook, konden ze herleiden naar Coca-Cola, Pennzoil, Schick, Unilever en Bayer. Geen verrassing, want Coca-Cola en Unilever zijn ook 2 van de top 10-merken die kort daarvoor werden geïdentificeerd tijdens een opruimactie van de #break-freefromplastic beweging, waar ook Greenpeace zich bij heeft aangesloten. In 42 landen zeefden, sorteerden en telden duizenden vrijwilligers honderden uren lang stukjes plastic die ze in de natuur aantreffen.

Wie zo overduidelijk onderdeel is van het probleem, maakt ook deel uit van de oplossing. Daarom vroegen we openheid van zaken aan de grootste producenten van *fast-moving consumer goods*: Unilever, Mars, Nestlé, Coca-Cola, Colgate-Palmolive, Danone, Johnson & Johnson, Kraft-Heinz, Mondelēz, PepsiCo en Procter &

Gamble. Geen enkel bedrijf wilde openbaar maken hoe groot zijn plastic voetafdruk precies is. Maar het meest zorgwekkende is nog wel dat niemand van plan is het gebruik van plastic wegwerpverpakkingen te verminderen.

DODELIJK PLASTIC GAAT RETOUR AFZENDER

Greenpeace-schepen komen in actie

Wat alle bedrijven wél noemen, is het woord recycling. Maar dat alleen is lang niet voldoende om de plasticcrisis

aan te pakken. Van al het plastic op aarde wordt tot nu toe **9 PROCENT** daadwerkelijk gerecycled. De meeste bedrijven hebben domweg geen idee waar hun weggegooid verpakking uiteindelijk terecht komt en voelen zich daar ook niet verantwoordelijk voor. Maar daar gaat Greenpeace ze een handje bij helpen.

De komende zes maanden varen we met onze schepen *Esperanza*, *Rainbow Warrior* en *Arctic Sunrise* over de wereldzeeën en rivieren. Van de *Great Pacific garbage patch* tot de Rijn; we gaan alle ogen openen voor de gevolgen van onze wegwerpcultuur op dieren én mensen. De directeurs van de eerder genoemde grootvervuilers hebben inmiddels een uitnodiging ontvangen: stap aan boord en ontdek zelf wat jullie plastic aanricht. Wie niet aan boord komt, kan een actie verwachten. De verpakkingen die wij tegenkomen, gaan we op een ludieke manier terugbrengen naar de rechtmatige eigenaar.

ASTIC, PLASTIC, PLASTIC...

**HEEFT U
GENOEG VAN
MISPAKSELS? TEKEN:
GREENPEACE.NL/PLASTIC
BEDANKT!**

➤ In januari zetten we koers naar het zuidelijk halfrond, waar mens en milieu het zwaarst gebukt gaan onder het wegwerpplastic dat op het noordelijk halfrond geproduceerd wordt. Samen met China zijn opkomende economieën in Zuidoost-Azië als Indonesië, de Filipijnen, Thailand en Vietnam goed voor 55 tot 60 procent van de plasticvervuiling in de oceanen. En dat is echt niet alleen afkomstig van de lokale bevolking: Azië is al decennialang de stortplaats voor plasticafval waarmee wij ons geen raad weten.

ALLEEN RECYCLEN IS NATUURLIJK NIET GENOEG

De plastic toekomst van Azië

Tussen 1992 en 2016 werd maar liefst 72,4 procent van het wereldwijd ingezamelde plasticafval naar China en Hongkong verscheept. In januari 2018 werd het China eindelijk te veel en verbood het de invoer van afval, waaronder plasticverpakkingen. Thailand, de Filipijnen en Vietnam lijken nu de alternatieve vuilnisberg te worden. Een problematische ontwikkeling, aangezien de afvalscheiding, inzameling en recycling in deze landen nog verre van op orde is.

Tot overmaat van ramp hebben de grootvervuilers grootse uitbreidingsplannen voor dit deel van de wereld. De markt voor shampoos, tandpasta's, lotions, specerijen en kant-en-klaarvoedsel in plastic eenpersoonsverpakkingen groeit als kool. Logisch, want duurdere (luke) producten worden daardoor betaalbaar voor het grote publiek. Nestlé haalt in Azië inmiddels 42 procent van zijn totale omzet op.

Goedkope reclame

Voor producenten zijn dit soort goedkope wegwerpverpakkingen belangrijk voor hun verdienmodel én is het een effectieve, goedkope manier om hun naamsbekendheid te vergroten. Een marketinginstrument dus, al zullen ze het zelf natuurlijk niet zo noemen. Redband bijvoorbeeld, beargumenteert zijn separaat verpakte winegums met: 'Zo pakken mensen minder snel een hele hand snoep'. Jaja, Redband wil graag dat mensen minder gaan snoepen; zouden ze het zelf geloven? De argumenten die nog wel zinnig lijken, zijn 'voedselverspilling tegengaan' en 'de houdbaarheid verlengen'. Het eerste wordt al snel ontkracht door een rapport dat in april van dit jaar verscheen: 'Unwrapped: How throwaway plastic is failing to solve Europe's food waste problem (and what we need to do instead)'.

Jasjes van plastic? Nergens voor nodig!

Friends of the Earth, Zero Waste Europe en Rethink Plastic onthullen daarin een grote paradox: sinds de introductie van eenmalige plasticverpakkingen in de jaren 50 van de vorige eeuw is niet alleen de hoeveelheid plasticafval toegenomen, maar óók de voedselverspilling. Tussen 2004

en 2014 verdubbelde de voedselverspilling door huishoudens in Europa... en nam de hoeveelheid afval van plasticverpakkingen met 50 procent toe. Om precies te zijn is elke Europeaan verantwoordelijk voor **30 KILO** plasticafval per jaar.

Wat wél waar is, is dat bijvoorbeeld een komkommer drie keer zo lang mee gaat dankzij een jasje. Maar moet dat jasje per se van plastic zijn? 'Absoluut niet', zegt Michaël Wilde van biologische groenten- en fruitgroothandel Eosta. 'Voor producten waar wel iets omheen moet, zoals snoeptomaatjes of bessen, gebruiken wij bakjes van suikerrietafval. Helaas niet doorzichtig, maar je kunt (nog) niet alles hebben.' Voor komkommers zijn Nederlandse telers hard op zoek naar een oplossing, weet hij. 'Bijvoorbeeld via slimme veredeling, waardoor de komkommer minder snel uitdroogt en dus langer goed blijft.'

Eosta introduceerde in Europa ook een alternatief voor de wettelijke verplichting om biologisch van niet-biologisch te onderscheiden. 'Tot 70 procent van alle biologische groente en fruit zit om die reden in plastic verpakt.' In 2016 kwam Eosta daarom met *natuurlijk merken* (zie pagina 3). Michaël: 'Een laser haalt wat pigment uit de schil van bijvoorbeeld een avocado, waardoor een bio-keurmerkje ontstaat. Voilà, plastic overbodig!'

Zakkenvullers aan zet

Uw inspanningen om plastic verpakkingen in te zamelen en te recylen zijn belangrijk en prijzenswaardig. Maar er is meer nodig. Daarom eist Greenpeace actie van de plasticzakkenvullers. Om het probleem bij de wortels aan te

pakken, moeten deze bedrijven drastisch gaan innoveren en investeren in alternatieve verpakkingen, die niet uitnodigen tot wegwerpen maar tot hergebruik en navulling. En ze moeten concrete doelen opstellen om het gebruik van wegwerpplastic te verminderen en stapsgewijs uit te faseren. Helpt u ze daarvan te overtuigen? Teken onze petitie op greenpeace.nl/plasticvrij. Wilt u de handen nog verder uit de mouwen steken, dan zijn dit tips om 2019 plasticvrij te beginnen. ☺

TIPS

- Post foto's van rondzwervend wegwerpplastic met de **#returntosender@naam** producent.
- Vraag uw supermarkt om wegwerpplastic uit te bannen.
- Teken onze petitie: greenpeace.nl/plasticvrij
- Koop op de lokale biologische markt en neem uw eigen bakjes en tas mee.
- Ga troeptrimmen: hardlopend rommel oprapen en in een afvalbak mikken.
- Lees in de afvalwijzer van uw gemeente hoe en wat u kunt scheiden.

Meer lezen? greenpeace.nl/plastic

BHP laat Amazonerif met rust

Het Australische bedrijf BHP ziet zelf af van oliebo-
ringen in de monding van de Amazone. In 2016 werd
daar een uniek koraalrif ontdekt, dat bescherming
verdient. Samen met 2 miljoen supporters doet Green-
peace er daarom alles aan om ook BP en Total uit het
gebied te krijgen. Een kleine greep uit ons werk en de
overwinningen tot nu toe.

NN-groep stopt met teerzandolie

De Nationale Nederlanden-groep trekt 150 miljoen
euro terug uit bedrijven die betrokken zijn bij de
winning van Canadese teerzandolie. Dit jaar riepen
we pensioenfondsen en verzekeraars op niet langer
Nederlands geld in verwoestende oliewinning te pom-
pen. Nationale Nederlanden luisterde naar u en trok
zich terug. Nu zijn ABP, PFZW en Aegon aan zet.
greenpeace.nl/teerzandolie

Rio Mare wordt duurzamer

Acht jaar lang vroegen onze supporters voedselgigant
Bolton om de oceanen te helpen beschermen in plaats
van te plunderen. Nu is het zover: de eigenaar van de
tonijnblikjes Rio Mare en Saupiquet gaat onder andere
50 procent van zijn tonijn duurzaam vangen en het
gebruik van lokvloten inperken.

Inspraak bij bejaarde kerncentrales

Zonder enige vorm van inspraak besloot de Neder-
landse regering in 2013 de kerncentrale in Borssele
nog eens 20 jaar open te houden. Greenpeace tekende
succesvol bezwaar aan bij de klachtencommissie van
het Verdrag van Aarhus. Deze uitkomst heeft niet
alleen gevolgen voor Borssele, maar ook voor 90
andere 'bejaarde' kerncentrales in Europa.

2017

Met de Greenpeace-onderzeeër
helpen we wetenschappers het
Amazonerif in kaart te brengen.
Onder de dikke laag modder
vinden ze kleurrijke koraal-
soorten, sponzen, kreeftachtigen
en zeesterren.

Bij de monding van de
Amazonerivier ligt ook een
olievoorraad van 15 tot
20 miljard vaten. BP, Total en
BHP wachten alleen nog op
een boorvergunning.

In samenwerking met
Ecomare vragen we met een
door duizenden supporters
gehaakt 'koraalrif' aandacht
voor het Amazonerif.

Het Braziliaanse ministerie van
milieu (IBAMA) wijst de geza-
menlijke aanvraag van Total en BP
voor een boorvergunning af. Er is
onvoldoende bekend over de
effecten van boringen op bedreigde
dieren, zoals deze zeekoe.

Meer dan 1 miljoen
mensen kijken ons filmpje
van SpongeBob.
De wereldberoemde zeespons
leeft ook in een koraalrif en
vat de risicovolle boorplannen
daarom zeer persoonlijk op.

Door de straten van Londen
trekt een bonte parade voor de
bescherming van het Amazonerif
tegen het Britse Total.

De Braziliaanse Raad voor
Energiebeleid haalt de olievelden bij
de monding van de Amazonerivier
van de markt. Tot 2019 mogen ze niet
verkocht worden.

2018

De teller voor
steunbetuigingen staat
inmiddels op 2 miljoen.
Ook beroemdheden zoals
Leonardo DiCaprio steunen
openlijk de campagne.

IBAMA weigert voor de vierde
keer een vergunning aan Total
en BP te verstrekken. Het feit
dat Greenpeace bewijst dat een
geplande boorput in het rif ligt,
speelt daarbij een rol.

Ruim 250 Greenpeace-
activisten vallen de jaarlijkse
aandeelhoudersvergadering van
Total in Parijs binnen. Ze vragen
om investeringen in schone
energiebronnen die gevaarlijke
klimaatverandering voorkomen
en de natuur intact laten.

SCHEPEN-UPDATE

Esperanza

51.949601, 4.145263
Nederland en
Duitsland

Ondersteunt onze acties tegen bedrijven
zoals Unilever, Nestlé en Mondelēz.
Via de haven van Rotterdam komt palmolie
binnen waar regenwoud voor is verwoest.
Dit soort palmolie beloven deze
multinationals vanaf 2020 niet meer
in onze producten te gebruiken.

Rainbow Warrior

-40.900557, 174.885971
Nieuw-Zeeland

Met acties en bijeenkomsten aan boord
ondersteunt het schip de roep om een
nationaal actieplan waarmee 'Aotearoa'
(de Maori-naam van dit land) kan
afrekenen met plastic.

Arctic Sunrise

12.16957, -68.99002
Curaçao

Ondergaat momenteel licht onderhoud
en schilderwerk. Komt daarna in actie
tegen plasticvervuiling, doet onderzoek en
documenteert het plastic dat voor de kust
van Curaçao drijft, in de Caraïbische Zee.

HET MEESTGEVRAAGDE CADEAU VAN NEDERLAND IS TERUG!

NIKS. Het perfecte cadeau voor de feestdagen, voor mensen die alles al hebben. [NIKS.greenpeace.nl](https://niks.greenpeace.nl)

COLOFON

© winter 2018 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supportercare: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt, Eveline Gillot
Art direction en ontwerp:
Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie: Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl
Meld u aan voor onze actiemails via
greenpeace.nl/ikdoemee.

Greenpeace Magazine is gedrukt op
100 procent hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.

GREENPEACE